

**Polskie i dotyczące Polski prace odonatologiczne. 22. Rok 2023,
z uzupełnieniem za rok 2022**
Polish and dedicated to Poland odonatological papers. 22. The year 2023,
and additions to the year 2022

Paweł Buczyński¹, Grzegorz Tończyk²

¹Katedra Zoologii i Ochrony Przyrody, Instytut Nauk Biologicznych, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej,
ul. Akademicka 19, 20-033 Lublin; e-mail: pawbucz@gmail.com; ORCID: 0000-0003-4009-1755

²Katedra Zoologii Bezkręgowców i Hydrobiologii, Uniwersytet Łódzki, ul. Banacha 12/16, 90-237 Łódź;
e-mail: tonczyk.grzegorz@gmail.com; ORCID: 0000-0003-3231-885X

Abstract: The authors present a list of 45 Polish and dedicated to Poland odonatological works that appeared in the year 2023, and one PhD thesis, two MSc theses, and one diploma thesis. One paper and one dataset from the year 2022 are also given to supplement the previous list.

Key Words: Odonata, dragonflies, bibliography, 2023, 2022, Poland, Polish authors.

Poniżej zestawiamy prace na temat ważek Polski i/lub stworzone przez odonatologów polskich, które ukazały się w roku kalendarzowym 2023.

Jako pierwszy podawany jest tytuł w języku publikacji, po myślniku – tytuł w języku streszczenia. W nawiasie kwadratowym podano własne tłumaczenie tytułu na język angielski, jeśli dana praca nie zawiera tytułu angielskiego.

2023

Monografie

1. PAWLACZYK P., BEDNAREK P., DZIADOWIEC R., BANASZAK K., GRZESIAK K., JERMACEK A., KRZYŚKÓW T., LEŚ E., NAKS P., SIERAKOWSKI M., ŻYŁA P. 2023. Program ochrony rzeki Budkownicznki w województwie opolskim. – [Protection program for the River Budkownicznka in the Opolskie Voivodeship]. Wydawnictwo Klubu Przyrodników, Świebodzin, 143 s.

Rozdziały w monografiach

2. CZECHOWSKI P., DUBICKA A., GAJDA K., MLECZAK M., ORZECOWSKI R., RYCHŁA A. 2023. Wybrane grupy owadów (Insecta). – Selected groups of insects (Insecta). [w:] G. GABRYŚ, L. JERZAK, M. MACIANTOWICZ (red.). W krainie sosny. Leśny Kompleks Promocyjny „Bory Lubuskie”. – [In the land of pine trees. Forest Promotional Complex “Bory Lubuskie”]. Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra: 296-324.
3. MIŁKOWSKI M. 2023. Owady. – Insects. [w:] CHOŁUJ P. (red.). Zwoleńka. Ostatnia dzika rzeka południowego Mazowsza. – [The last wild river of southern Masovia]. Mazowiecko-Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne, Pionki: 57-71.

Artykuły i doniesienia naukowe

4. BABIK W., DUDEK K., MARSZAŁEK M., PALOMAR G., ANTUNES B., SNIĘGULA S. 2023. The genomic response to urbanization in the damselfly *Ischnura elegans*. *Evolutionary Applications*, on line first: 1-14.
5. BARTKOWSKA A., MIECZAN T., PŁASKA W. 2023. Colonization of Artificial Substrates by Invertebrate Macrofauna in a River Ecosystem – Implications for Forensic Entomology. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20: 2834.
6. BUCZYŃSKI P., BUCZYŃSKA E., TARKOWSKI A., TAŃCZUK A., BOJAR P. 2023. Ważki (Odonata) Kotliny Sandomierskiej (Polska południowo-wschodnia): stan poznania i nowe dane. – Dragonflies (Odonata) of Polish part of the Sandomierz Basin: the state of knowledge and new data. *Nowy Pamiętnik Fizjograficzny*, 8 (1-2): 21-65.
7. FILIPIUK M., BUCZYŃSKI P., KŁOSKOWSKI J. 2023. Feeding ecology and reproductive success of the Little Bittern *Ixobrychus minutus* in differently managed pond habitats. *Journal of Ornithology*, on line first: 1-12.
8. GÓRAL N., DARAŻ B., MAKHAMOV T., DABERT B., BERNARD R. 2023. Taxonomic status of the Central Asian damselfly *Calopteryx samarcandica* BARTENEV, 1912 (Odonata: Calopterygidae). *International Journal of Odonatology*, 26: 180-189.
9. HEBDA G. 2023. Pierwsze stwierdzenie szklarnika leśnego *Cordulegaster boltonii* (DONOVAN, 1807) (Odonata: Cordulegastridae) w Górach Stołowych. – First record of Golden-ringed Dragonfly *Cordulegaster boltonii* (DONOVAN, 1807) (Odonata: Cordulegastridae) in the Stołowe Mountains. *Fragmenta Naturae*, 56: 18-20.
10. JONDERKO T., BECZAŁA T., WIŚNIEWSKI M., PIETRASZKO-WARCHAŁOWSKA M. 2023. Obserwacje trzepli zielonej *Ophiogomphus cecilia* FOURCROY 1785 w Beskidzie Śląskim w latach 2016-2019. – Observations of Green Snaketail *Ophiogomphus cecilia* FOURCROY 1785 in the Silesian Beskid Mountains in 2016-2019. *Odonatrix*, 19 (2): 1-3.
11. KOBYLECKI P. 2023. Nowe obserwacje ważek (Odonata) Rembertowa. – New observations of dragonflies (Odonata) of Rembertów. *Odonatrix*, 19 (1): 1-12.
12. KOBYLECKI P. 2023. Ważkowe migawki z Kuala Lumpur (Malezja). – Odonatological impressions from Kuala Lumpur (Malaysia). *Odonatrix*, 19 (5): 1-14.
13. NIEOCZYM M., STRYJECKI R., BUCZYŃSKI P., PŁASKA W., KŁOSKOWSKI J. 2023. Differential abundance, composition and mesohabitat use by aquatic macroinvertebrate taxa in ponds with and without fish. *Aquatic Sciences*, 85: 25.
14. OŁDAK K.A. 2023. Ważki (Odonata) wybranych miejsc Warszawy. – Dragonflies (Odonata) of selected localities in Warsaw. *Odonatrix*, 19 (4): 1-12.
15. OŁDAK K.A. 2023. Ważki (Odonata) rezerwatu przyrody „Bagno Pogorzałe” (Polska środkowo-wschodnia). – Dragonflies (Odonata) of the “Bagno Pogorzałe” Nature Reserve (east-central Poland). *Parki Narodowe i Rezerваты Przyrody*, 42 (1): 23-39.
16. PALOMAR G., WOS G., STOKS R., SNIĘGULA R. 2023. Latitude-specific urbanization effects on life history traits in the damselfly *Ischnura elegans*. *Evolutionary Applications*, 16: 1503-1515.
17. SCHNEIDER T., VIERSTRAETE A., KOSTERIN O., IKEMEYER D., HU F.-S., SNEGOVAYA N., DUMONT H.J. 2023. Molecular Phylogeny of Holarctic Aeshnidae with a Focus on the West Palaearctic and Some Remarks on Its Genera Worldwide (Aeshnidae, Odonata). *Diversity*, 12: 950.

18. SIMONSEN T.J., DJERNÆS M., NIELSEN O.F., OLSEN K. 2023. COI diversity supports subspecific division in Western European *Lestes virens* (Charpentier, 1825) (Zygoptera: Lestidae), but hints at further Mediterranean complexity. *International Journal of Odonatology*, 26: 18-26.
19. SŁOMCZYŃSKI K., TOŃCZYK G., PŁÓCIENNIK M. 2023. New insight into the macroinvertebrates of the Rawka River Nature Reserve (central Poland). *Ecologica Montenegrina*, 62: 12-23.
20. SPYRA A., CIEPŁOK A., KASZYCA-TASZAKOWSKA N. 2023. From extremely acidic to alkaline: Aquatic invertebrates in forest mining lakes under the pressure of acidification. *International Revue of Hydrobiology*, on line first: 1-12.
21. SYSIAK M., PIETRZAK B., KUBIAK M., BEDNARSKA A., MIKULSKI A. 2023. Chemical cannibalistic cues make damselfly larvae hide rather than hunt. *Scientific Reports*, 13: 13556.
22. TAŃCZUK A., TOŃCZYK G. 2023. Collecting Data of Late Recordings of Dragonflies in Poland in the Period of 2013-2020, as an Example of the Citizen Science. *Studia Ecologiae et Bioethicae*, 21 (1): 89-101.
23. THOR K.A., OŁDAK K.A., KLICH D., GAJEWSK K., POPCZYK B., KLIMASZEWSKI K., OLECH W. 2023. Artificial Waterholes for European Bison as Biodiversity Hotspots in Forest Ecosystems: Ecological Effects of Species Reintroduction Activities. *Diversity*, 15: 446.
24. WOS G., PALOMAR G., MARSZAŁEK M., BABIK W., ŚNIEGULA S. 2023. The effect of temperature and invasive alien predator on genetic and phenotypic variation in the damselfly *Ischnura elegans*: cross-latitude comparison. *Frontiers in Zoology*, 20: 13.

Komunikaty konferencyjne

25. GOŁĄB M.J., ŚNIEGULA S. 2023. Gradient środowiskowy, a cechy ważek kluczowe w doborze naturalnym i płciowym – Environmental gradient and key traits in dragonflies' natural and sexual selection. [w:] P. SIENKIEWICZ, M. BUNALSKI, B. BOROWIAK-SOBKOWIAK (red.). *Nadzwyczajny Zjazd Polskiego Towarzystwa Entomologicznego z okazji jubileuszu 100-lecia oraz Konferencja Naukowa „Nowe horyzonty entomologii”*, Karkonoski Park Narodowy, Jelenia Góra-Sobieszów, 15-17 września 2023 r. *Polskie Towarzystwo Entomologiczne*, Poznań, 9.
26. LAMBRET P., ŚNIEGULA S., NORLING U. 2023. Bivoltinism in the univoltine *Lestes sponsa*? Possible effect of water management and climate change. [w:] D.J. SPARROW, R. SPARROW, M. MICHAELIDES (red.). *ICO 2023, International Congress of Odonatology*, 25-30 June, 2023, Paphos. *Book of abstracts. The Cyprus Dragonfly Study Group and Terra Cypria, the Cyprus Conservation Foundation*, Paphos, 39.
27. PALOMAR G., WOS G., STOKS R., ŚNIEGULA R. 2023. Urbanization effects on life history traits in the damselfly *Ischnura elegans*. [w:] D.J. SPARROW, R. SPARROW, M. MICHAELIDES (red.). *ICO 2023, International Congress of Odonatology*, 25-30 June, 2023, Paphos. *Book of abstracts. The Cyprus Dragonfly Study Group and Terra Cypria, the Cyprus Conservation Foundation*, Paphos, 47.
28. SYSIAK M., KUBIAK M., PIETRZAK B., BEDNARSKA A., MIKULSKI A. 2023. To hunt or to hide – effects of chemical cannibalistic cues in individual behavior – *Ischnura elegans* as a model. [w:] D.J. SPARROW, R. SPARROW, M. MICHAELIDES (red.). *ICO 2023, International Congress of Odonatology*, 25-30 June, 2023, Paphos. *Book of abstracts. The Cyprus Dragonfly Study Group and Terra Cypria, the Cyprus Conservation Foundation*, Paphos, 59.

29. TAŃCZUK A. 2023. Population abundance and structure of dragonflies: does the concentration of nitrates and orthophosphates matter? [w:] D.J. SPARROW, R. SPARROW, M. MICHAELIDES (red.). ICO 2023, International Congress of Odonatology, 25-30 June, 2023, Paphos. Book of abstracts. The Cyprus Dragonfly Study Group and Terra Cypria, the Cyprus Conservation Foundation, Paphos, 60.
30. TAŃCZUK A. 2023. Czynniki kształtujące odonatofaunę torfianek na torfowiskach węglanowych. – Factors shaping odonatofauna of peat excavations on alkaline fens. [w:] P. SIENKIEWICZ, M. BUNALSKI, B. BOROWIAK-SOBKOWIAK (red.). Nadzwyczajny Zjazd Polskiego Towarzystwa Entomologicznego z okazji jubileuszu 100-lecia oraz Konferencja Naukowa „Nowe horyzonty entomologii”, Karkonoski Park Narodowy, Jelenia Góra-Sobieszów, 15-17 września 2023 r. Polskie Towarzystwo Entomologiczne, Poznań, 42-43.
31. TARKOWSKI A. 2023. Peat pools – a rescue wheel for aquatic fauna in drying peat lands, based on the example of dragonflies (Odonata). [w:] D.J. SPARROW, R. SPARROW, M. MICHAELIDES (red.). ICO 2023, International Congress of Odonatology, 25-30 June, 2023, Paphos. Book of abstracts. The Cyprus Dragonfly Study Group and Terra Cypria, the Cyprus Conservation Foundation, Paphos, 61.
32. TARKOWSKI A., TAŃCZUK A. 2023. Sekcja Odonatologiczna – wczoraj i dziś. – Odonatology Section – yesterday and today. [w:] P. SIENKIEWICZ, M. BUNALSKI, B. BOROWIAK-SOBKOWIAK (red.). Nadzwyczajny Zjazd Polskiego Towarzystwa Entomologicznego z okazji jubileuszu 100-lecia oraz Konferencja Naukowa „Nowe horyzonty entomologii”, Karkonoski Park Narodowy, Jelenia Góra-Sobieszów, 15-17 września 2023 r. Polskie Towarzystwo Entomologiczne, Poznań, 51.

Matetriały historyczne

33. BUCZYŃSKI P. 2023. Autobiogram. – [Autobiography]. [w:] M. BUNALSKI, J. NOWACKI, P. SIENKIEWICZ (red.). Księga Jubileuszowa na 100-lecie Polskiego Towarzystwa Entomologicznego. Polskie Towarzystwo Entomologiczne, Poznań, 118-120.
34. CZACHOROWSKI P. 2023. Autobiogram. – [Autobiography]. [w:] M. BUNALSKI, J. NOWACKI, P. SIENKIEWICZ (red.). Księga Jubileuszowa na 100-lecie Polskiego Towarzystwa Entomologicznego. Polskie Towarzystwo Entomologiczne, Poznań, 127-128.
35. KNUTELSKI S. 2023. Jan ZAĆWILICHOWSKI. [w:] M. BUNALSKI, J. NOWACKI, P. SIENKIEWICZ (red.). Księga Jubileuszowa na 100-lecie Polskiego Towarzystwa Entomologicznego. Polskie Towarzystwo Entomologiczne, Poznań, 302-303.

Prace popularnonaukowe

36. ROBIŃSKI A. 2023. Świtezianka i inne. – [Demoiselle and others]. Tygodnik Powszechny, 44/2023: 108-113.
37. TAŃCZUK A. 2023. Straszki – zimowe panny. – [Winter damselflies – winter maidens]. Przyroda Polska, 2’2023: 18-19.
38. TAŃCZUK A. 2023. Tężnice – paleta barw. – [Blue-tailed damselflies – palette of colours]. Przyroda Polska, 3’2023: 22-23.
39. TAŃCZUK A. 2023. *Nehalennia speciosa* – najmniejsza ważka. – [*Nehalennia speciosa* – the smallest dragonfly]. Przyroda Polska, 4’2023: 30-31.
40. TAŃCZUK A. 2023. Szklarniki – ważkowe „tygrysy”. – [Goldenrings – dragonfly “tigers”]. Przyroda Polska, 5’2023: 22-23.

41. TAŃCZUK A. 2023. Łunica czerwona – zwiastun wiosny. – [Large red damselfly – herald of spring]. Przyroda Polska, 6'2023: 30-31.
42. TAŃCZUK A. 2023. Husarze – władcy przestworzy. – [Emperors – rulers of the skies]. Przyroda Polska, 11/2023: 30-31.
43. TAŃCZUK A. 2023. 100 owadów na 100-lecie Polskiego Towarzystwa Entomologicznego. Cz. I: obserwujemy ważki. – [100 insects for the 100th anniversary of the Polish Entomological Society. Part 1. we are watching dragonflies]. Zielony Biutetyn, 62 (1): 18-21.
44. TAŃCZUK A. 2023. 100 owadów na 100-lecie Polskiego Towarzystwa Entomologicznego. Cz. II: zachowanie ważek. – [100 insects for the 100th anniversary of the Polish Entomological Society. Part 2: behaviour of dragonflies]. Zielony Biutetyn, 63 (2): 16-20.

Literatura i recenzje

45. BUCZYŃSKI P., TOŃCZYK G. 2023. Polskie i dotyczące Polski prace odonatologiczne. 21. Rok 2022, z uzupełnieniem za rok 2021. – Polish and dedicated to Poland odonatological papers. 21. The year 2022 and additions to the years 2021, Odonatrix, 19 (3): 1-7.

Prace doktorskie

1. TARKOWSKI A. 2023. Wpływ wybranych czynników środowiskowych na występowanie ważek (Odonata) na torfowiskach węglanowych Polski środkowo-wschodniej. – Influence of selected environmental factors on the occurrence of dragonflies (Odonata) in calcareous fens in Central and Eastern Poland. Praca doktorska, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Wydział Biologii i Biotechnologii, Lublin, mscr. Promotor: dr hab. Paweł BUCZYŃSKI, prof. UMCS

Prace magisterskie

1. PIZOŃ P. 2023. Predykatory występowania ważek (Odonata) w torfiankach na torfowiskach węglanowych. – Predicators of the occurrence of dragonflies (Odonata) in peat excavations in carbonate fens. Praca magisterska, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Wydział Biologii i Biotechnologii, Lublin, mscr. Promotor: dr hab. Paweł BUCZYŃSKI, prof. UMCS
2. RYDZEK A. 2023. Wpływ kairomonów raków na cechy historii życiowych larw ważki tężnicy wytwornej (*Ischnura elegans*). – Effect of crayfish kairomones on life history traits of *Ischnura elegans* damselfly larvae. Praca magisterska, Uniwersytet Jagielloński, Wydział Biologii, Kraków. Promotor: prof. dr hab. Marcin CZARNOŁĘSKI

Prace dyplomowe

1. JASNOSZ K. 2023. Odonatofauna wybranych zbiorników retencyjnych Nadleśnictwa Oborniki Śląskie. – Odonatofauna of selected retention reservoirs of the Oborniki Śląskie Forest District. Praca dyplomowa, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Wydział Rolnictwa, Ogrodnictwa i Bioinżynierii, Studia podyplomowe Ochrona Różnorodności Biologicznej i Zarządzanie Środowiskiem, Poznań. Promotor: dr hab. Paweł SIENKIEWICZ, prof. UPP.

2022

Artykuły i doniesienia naukowe

1. SALACHNA A., KUMOREK A., LEGIERSKA A., JANECKI M. 2022. Jakość wody rzeki Wisły i jej dopływów na terenie wybranych gmin powiatu cieszyńskiego (Polska południowa). – Water quality of the Vistula River and its tributaries in selected municipalities in the Cieszyn district (South Poland). Polish Journal of Materials and Environmental Engineering, 4 (24): 41-49.

Internetowe bazy danych

1. TOŃCZYK G. 2022. Digital Catalogue of Biodiversity of Poland – Animalia: Arthropoda: Hexapoda: Insecta: Odonata. Version 1.3. Polish Biodiversity Information Network. Checklist dataset. InternetL <https://doi.org/10.15468/8chhck>